

Maria Lemus, Júlia Martínez i Olga García

PROYECTO TETAS: LA REVOLUCIÓN DEL MUGRÓ NU

El projecte visual i feminista Proyecto Tetas posa en relleu les deficiències d'una societat que sexualitza constantment els pits de la dona i fa una crítica a la censura de les xarxes socials i a la indústria del porno

Fotografia publicada al diari ARA el 9 de març de 2018. Aquesta mostra l'acció de Proyecto Tetas el 8 de març a la Plaça de la Vila de Gràcia, amb la Berta García i dues noies posant davant els pits fotografiats pel projecte.

Fotografia de Marc Rovira

Proyecto Tetas és un projecte visual i feminista que va néixer l'any 2016 amb la intenció de donar visibilitat a diferents tipus de cossos i trencar els cànons de bellesa establerts a través de la fotografia de pits. La idea del projecte va sorgir mentre la Berta García, graduada en Comunicació Audiovisual per la Universitat Autònoma de Barcelona i actualment actriu a la pel·lícula *Clímax*, visitava la ciutat de Berlín. Tot i reconèixer l'espontaneïtat de la idea, va dedicar fins a un any i mig a fotografiar els pits de voluntàries amb l'objectiu final de construir una exposició on es veiessin tots els tipus de pits presents a la societat europea: dones de diferents edats i provinents d'arreu del món, dones que hagin patit càncer, amb tatuatges, pírcings, pèls, grans... En aquest sentit, si bé la iniciativa va començar amb voluntàries d'entre 20 i 35 anys i sobretot del seu entorn, a posteriori, va ampliar el repertori gràcies a les xarxes socials.

Proyecto Tetas: pits per la reivindicació

El projecte parla del cos de la dona per a treure-li l'etiqueta d'objecte sexual i relacionar els pits fora de l'àmbit de la sexualitat; pretén desconstruir i desaprendre prejudicis: “el que és normal ho amaguem, llavors tothom té complexes. (...) Com que ensenyem allò que és excepcional com a ideal, el que estem fent és crear una societat malaltissa, plena d'inseguretats”, diu la Berta; i també vol aplicar la normalització als pits i de qualsevol part del cos.

Proyecto Tetas reivindica, doncs, no només una mirada feminista del món, sinó que també posa en relleu la censura a les xarxes socials. A més, fa una crítica severa a la indústria del porno en tant que perpetuadora d'estigmes, i a la societat de consum, que contínuament és creadora de necessitats: “No és que vulgui dir que no pensem en sexe, és que volen que pensem en sexe quan a ells els interessa dins d'aquesta societat de consum.”

D'aquesta manera, en un moment en què la igualtat de gènere suposa un dels majors reptes de les nostres societats, apareixen projectes com aquest que intenten revertir la situació de desigualtat entre homes i dones.

Situació de la dona a Espanya

Tot i que l'Estat Espanyol va aprovar el març del 2007 la Llei d'Igualtat amb l'objectiu de fer efectiva la igualtat entre homes i dones, aquesta ha quedat certament oblidada.

Les dones aturades a l'Estat Espanyol van representar el 2016 un 20,25% mentre que els homes n'eren 17,22%, guanyen un 18,8% menys per hora que els homes i només un 27% accedeix als òrgans d'alta direcció. A més, segons l'INE, les dones dediquen una mitjana de quatre hores i mitja en les tasques domèstiques mentre que els homes en dediquen la meitat, el que suposa la no-remuneració i la seva repercussió directa en les pensions. Així mateix, el permís de paternitat no proporciona una efectiva paritat i, de fet, tal com explica Loly Fernández Carou, Responsable de Salut laboral de Comissions Obreres de Catalunya, “les empreses consideren absentisme laboral la baixa per maternitat” i reivindica que “això no és absentisme, això és un dret”. Afegeix, també, que “els riscos psicosocials tenen una

dimensió de gènere claríssima. Hi ha feines on les dones no tenen cap capacitat de decisió”.

Així, s'estima que més del 35% ha experimentat, segons l'Organització Mundial de la Salut, algun tipus de violència basada en el gènere al llarg de la seva vida.

Pel que fa a l'àmbit dels estudis superiors i, en particular, a la Universitat Autònoma de Barcelona, malgrat que la quantitat de dones és superior en la majoria de disciplines —les dones representen un 70% en les ciències de la salut i un 65% en els estudis d'Arts i Humanitats—, l'única disciplina en què la seva presència és menor és a les enginyeries.

En aquesta mateixa línia, les dones es troben en minoria quan passen del màster oficial a un postdoctorat o en l'àmbit de la recerca.

En aquest sentit, Joana Gallego, directora de l'Observatori de la Igualtat de la UAB i codirectora del Màster en Gènere i Comunicació, reivindica la necessitat d'incentivar mesures de sensibilització (xerrades, tallers, publicació de materials...) i posa en relleu que “vivim en un món molt contradictori: vivim en una situació d'igualtat, que les dones som iguals, que la llei d'igualtat és igual per tothom... Però després hi ha un discurs extraoficial que d'alguna manera desmenteix tot això i que continua reproduint tots els estereotips.”

Així doncs, com afirma Ferran Giménez, Doctor en sociologia per la Universitat del País Basc (UPV) i expert en moviments socials, “qualsevol proposta social que tingui com a intenció erosionar aquest sistema i provocar escletxes, és positiva. Ara bé, no és solament feina del sistema educatiu, és feina de les institucions, és feina dels partits polítics, és feina de tot el sistema de xarxes socials que és un gran emissor d'estereotips (Instagram, Facebook...). Molts actors hi participen.”

És per tot això pel que, en aquest ecosistema on la bretxa de gènere es fa cada vegada més evident, sorgeixen algunes iniciatives que pretenen visibilitzar aquesta desigualtat i erradicar-la.

Les dificultats per tirar endavant un projecte feminista en una societat masclista

Com a resultat d'aquest conjunt de situacions, Proyecto Tetas s'ha vist sotmès a diverses problemàtiques que han allargat el seu desenvolupament previ a la seva primera acció.

En primer lloc, per la falta d'implicació de les dones de certes edats en la causa feminista. Tal com s'ha explicat, la idea era retratar pits de totes les edats, mides, formes i colors, però la falta de participació per part de dones grans majors de 70 anys i de dones negres va fer que la presa de fotografies s'allargués. Tot i que la tria de les 60 dones no es va fer amb cap directriu i les primeres 15 eren conegudes, molta gent va voler participar de manera voluntària a través d'una crida feta a Facebook. La major part de les dones que, en un principi, van acudir eren blanques i d'entre 20 i 35 anys, de manera que no es donava cabuda a tots els tipus de pits que es volien representar. És per això pel que es van necessitar uns mesos més per ampliar aquesta mostra.

Un cop aconseguida després d'any i mig d'esforç, es van començar a fer públiques les fotografies obtingudes a través de les xarxes socials del projecte, és a dir, Facebook i Instagram i a la seva pròpia web. És aquí on apareix el segon problema: davant l'exposició de pits nus, aquestes plataformes van recórrer a la censura per acabar amb Proyecto Tetas. En el cas d'Instagram, es van arribar a esborrar 3 comptes i a Facebook es va fer una penalització de 10 dies durant els quals no es podia utilitzar el compte. La primera xarxa social ho va fer per l'exposició pública del mugró i la segona perquè es va compartir un article del diari *ARA* sobre el projecte, en el qual apareixia la imatge que obre aquest reportatge.

Però, els pits fotografiats per la Berta no són els únics que Facebook i Instagram han censurat. Un exemple és el del director francès Jocelyn Fiorina. Va adjuntar la imatge del quadre *La Llibertat guiant el poble*, d'Eugène Delacroix, per promocionar la seva obra *Disparos en la calle de Saint-Roch*. Quinze minuts després, l'administració de Facebook va bloquejar la difusió. La xarxa social va rectificar, però no era el primer cop que censuraven l'històric quadre del segle XIX, segons Huffpost.

Segons la política d'anuncis de Facebook, tots els continguts que mostrin “nuesa, representacions de persones en posicions suggerents o explícites o activitats que siguin excessivament suggerents o sexualment provocatives” seran prohibits. Fins i tot, prohibeixen la nuesa o la nuesa implícita de naturalesa artística o educacional, amb l'excepció d'estàtues. La pell excessivament visible i l'enfocament a abdominals, natges o pits —encara que no siguin explícitament sexuals— també són objectes de censura. Totes

les fotografies que utilitzen per exemplificar publicacions no adequades quant a contingut sexual són, poc sorprenentment, de dones.

Com a últim problema i en tercer lloc, el manteniment econòmic del projecte també suposa un maldecap. La manca de suport financer per part d'alguna entitat que es comprometi amb la causa feminista fa que algunes de les idees que poden empènyer endavant Proyecto Tetas no tinguin sortida, ja que es necessiten diners per fer accions que donin veu al projecte. I és que es tracta d'un propòsit molt sacrificat que suposa dedicar hores de muntatge, edició i recerca de materials diversos, per dur a terme una idea amb la qual, sense cap ajuda darrere, és difícil no sortir perdent.

Una societat preparada per veure pits però incapaç de no tenir tabús

El 8 de març Proyecto Tetas va fer la seva primera actuació. Va fer una penjada de fotografies a cinc punts diferents de Barcelona durant el Dia Internacional de la Dona Treballadora: a la Plaça de la Vila, a Gràcia, a la Plaça Universitat, al MACBA (Museu d'Art Contemporani de Barcelona), al Clot i a l'encreuament entre Diagonal i Passeig de Gràcia, després que a Sarrià no hi hagués massa ambient. La *penjada* consistia a empaperar un tros d'alguna paret —situada en un d'aquests cinc llocs— un total de 10 imatges, mostra de l'exposició fotogràfica que la Berta té planejada per més endavant.

Es van distribuir 25 persones, tots ells amics de la Berta, en cinc grups, un a cadascun dels llocs indicats. No tots podien estar tot el dia pendents de la *penjada*, però era imprescindible que, com a mínim, dues persones estiguessin en el lloc. "Era important que ningú es trobés sol, ja que no estàvem del tot segures sobre la legalitat del que estàvem fent", diu la Berta. A més, una de les persones havia de ser l'encarregada de gravar.

Aquest era l'objectiu: captar les reaccions de la gent que, en general, van ser molt positives. El projecte va atraure molta gent que, no només guiada pel gust estètic de veure pits nus, es va mostrar d'acord amb la idea de reivindicació que es planteja. Molts dels interessats, principalment dones, s'hi apropaven per compartir experiències i opinions conjuntes que plantejaven possibles canvis en la proposta i que a la vegada servien per reinventar el projecte: "vaig parlar amb una dona que em va explicar que havia tingut càncer de mama i va estar un temps sense tenir relacions sexuals perquè se sentia "antisexual". En moltes de

les experiències que t'expliquen, et diuen coses que no t'havies ni plantejat. Et genera nous canvis”.

Aquest fet confirmava un dels aspectes que Proyecto Tetas vol reivindicar: “La societat està preparada per veure pits però no ho està a l'hora de no tenir tabús”. És per això pel que, malgrat que entre el 85 i el 90% de les reaccions van ser agraïdes de cara al projecte, en casos puntuals la resposta no va ser l'esperada i es va posar de manifest la vulgaritat i la banalitat a la qual estava sotmesa l'exposició de pits nus al carrer, així com el retrocés que això implica en el que la lluita feminista ha aconseguit des de fa molts anys.

Això queda perfectament exemplificat amb el relat del cas concret en què una dona de mitjana edat s'apropa a la paret empaperada de fotografies de pits nus i diu:

— Això que esteu fent va en contra del feminisme. Tants anys de lluita, i ara els esteu tirant per terra.

Una reacció que, en un principi, descol·loca la idea de la Berta, però que, després, tampoc li desagrada: “sentir una mica de crítica en una de les teves creacions també va bé, i més quan fa temps que només fas que rebre molta positivitat”. I en l'intent de convertir les paraules de la dona en una suma més de positivisme, donant a veure que es tracta d'una eina de representació dels pits, que és una reivindicació per l'alliberació sexual de la dona i que està pensat perquè les dones ens hi veiem representades, no la convenç.

— M'anava a prendre un te però ara em prendré un tequila.

La nuesa és, encara, un tema tabú en la nostra societat. Encara que la imatge d'un penis o una vagina siguin el mateix per la Berta, també entén que potser mostrar els respectius genitals pugui ser una mica més extrem i més difícil d'aconseguir-ne la lliure exhibició. Els pits, però, no. Amb Proyecto Tetas, s'intenta trencar aquest tabú, per trencar també amb els canons de bellesa relacionats amb els pectorals femenins, i per promoure l'acceptació del mateix cos entre la comunitat de dones. “La gent està molt preparada per veure pits femenins nus. El problema és que no estan preparats per veure-ho pel carrer. Hi ha molta gent que no vol veure pits despullats, bàsicament, perquè no són feministes. El *morbo* el troben segur, perquè se'l busquen sols, amagats a casa. Per això potser hi haurà més gent

reticent a assistir a l'exposició, pel que pot arribar a pensar la gent. Però al carrer hi va tothom”.

Al carrer també hi van els mitjans. La *penjada* de fotografies va quedar retratada amb la Berta i dues amigues més com a protagonistes a la plaça de la Vila de Gràcia, per Marc Rovira, i posteriorment inclosa en el dossier de fotografies de la jornada del 8 de març que va fer el diari *ARA*. Mitjans menys tradicionals també es van assabentar del projecte o, més aviat, la Berta es va fer assabentar. La revista digital *Girly Girl Magazine* va fer una convocatòria per trobar projectes “liderats per dones”, i ella va presentar-hi el seu. Era la seva primera aparició en un mitjà, amb data el 28 de febrer de 2018. D'altra banda, la Berta va gravar àudios d'opinions, reaccions i respostes de la gent al veure diferents tipus de pits durant el 8M i les va portar a Ràdio 4.

La difusió de les xarxes socials

Gran part de l'exposició i exhibició que Proyecto Tetas projecta cap al món no és a través dels mitjans de comunicació. Les xarxes socials són la seva eina principal. La seva pàgina de Facebook (@proyecto.tetas) compta amb 1.442 seguidors; a Instagram (també @proyecto.tetas)—el seu tercer compte— 612. A Twitter i Tumblr, unes de les plataformes digitals més permissives, no té cap compte. En les seves seguidores, es pot veure la predominància i l'interès femení cap al projecte. Només un 26% dels *followers* s'identifiquen com a homes, i un 74% com a dones. La majoria de seguidores tenen entre 18 i 24 anys, i els llocs del planeta on té més popularitat és, per ordre, Barcelona, la capital argentina de Buenos Aires, i Madrid. Un projecte femení, feminista, jove i amb unes quantes seguidores argentines.

Futur de Proyecto Tetas

L'atenció que va cridar Proyecto Tetas als mitjans de comunicació es va quedar concentrada al voltant del 8 de març, igual que el *boom* de seguidors que van augmentar a les xarxes socials. Però la intenció és reprendre el seu interès a partir de la següent actuació que es pretén abordar. Aquesta idea es resumeix en preparar una exposició on donar espai a les 60 fotografies dels pits de dones anònimes i, potser, afegir-ne de noves a

partir d'idees que la gent va compartir el dia 8 per representar també al col·lectiu transsexual. La intenció és que les imatges vagin acompanyades de vídeos amb les reaccions de la gent de Barcelona veient pits al carrer per incitar a la reflexió de com són les reaccions de qui ho veu. Alhora, es pretén incloure el tema de la censura que tan present ha estat al llarg del projecte, i mostrar també l'assetjament virtual que rep el projecte pel simple fet d'ensenyar pits nus. I és que el Facebook de Proyecto Tetas rep centenars de missatges diaris, majoritàriament d'homes, que demanen fotos pujades de to o que ells mateixos envien amb un component sexual elevat.

Amb això, Proyecto Tetas no intenta fer canviar la forma de pensar de ningú. "Jo no sóc ningú per a dir-li a la gent què ha de pensar i què no", diu la Berta. L'objectiu és fer veure com amaguem el que és normal i com ensenyem i considerem bell el que no és normal, creant una societat malaltissa, plena d'inseguretats i que converteix l'excepcional en l'ideal. És precisament per això pel que és totalment necessari canviar la visió d'un món en què les coses més naturals de les persones no ens creïn cap mena de rebuig.